

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه پیام نور، مرکز تهران
مجتمع حسابداری و مدیریت
گروه مدیریت دولتی

پایان نامه

برای دریافت کارشناسی ارشد
در رشته مدیریت دولتی (منابع انسانی)

عنوان پایان نامه:

تأثیر سرمایه اجتماعی بر به اشتراک گذاری دانش در دانشگاه صنعتی شریف

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر محمدعلی سرلک

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر امیر حسین امیرخانی

نگارنده:

ظاهره اسلامی

زمستان ۸۹

چکیده

هدف اصلی این تحقیق، پیش بینی رفتار تسهیم دانش از روی ابعاد سرمایه اجتماعی است. وقوع تسهیم دانش مستقیماً به تمایل مالکان دانش به در اختیار گذاشتن دانش خود و نیز به میل گیرندگان دانش به دریافت دانش مالکان بستگی دارد. از سویی، سرمایه اجتماعی بصورت وابستگی و پیوند میان افراد و عوامل اتحادبخش آنها با یکدیگر مانند اعتماد تعریف می‌شود که در این تحقیق با الهام‌گیری از مطالعات قبلی، در سه وجه (شش عنصر) مفهوم سازی گردیده است. وجه ساختاری با استفاده از دو عنصر اهمیت به سازمان و اعطای پاداش؛ وجه فاعلیت با دو عنصر رفتار جامعه‌پسند و تسخیر احساسات؛ و وجه رابطه‌ای با دو عنصر ابراز شایستگی و بلندنظری (بی‌تعصبی) مفهوم سازی گردید. مسأله اصلی تحقیق، این است که سرمایه اجتماعی چه مضامینی را برای رفتار تسهیم دانش در دانشگاه صنعتی شریف دارد. به عبارت بهتر، به جای زبان رسمی و اجبار، آیا می‌توان شرایطی را فراهم آورد که افراد از روی میل باطنی و به صورت کاملاً ارادی، دانش خود را در اختیار دیگران قرار دهند؟ این تحقیق بر روی نمونه تصادفی شامل 179 نفر از کارکنان دانشگاه صنعتی شریف انجام شد. از این افراد خواسته شد تا به روش خود اظهاری، نگرش‌های خود درباره شاخص‌های تسهیم دانش و سرمایه اجتماعی را اظهار کنند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از تکنیک مدلسازی معادلات ساختاری در نرم افزار لیزرل (نسخه 8/53) نشان داد که دو عنصر از وجه ساختاری (اهمیت دادن به سازمان و اعطای پاداش و مشوق)، یک عنصر از وجه فاعلیت (تسخیر احساسات)، و یک عنصر از وجه رابطه‌ای (ابراز شایستگی) تأثیر معناداری را بر رفتار تسهیم دانش کارکنان دارند. از طرفی، یک عنصر از وجه فاعلیت (رفتار جامعه‌پسند) و یک عنصر از وجه رابطه‌ای (بلندنظری) رابطه معناداری با رفتار تسهیم دانش نداشتند. در مجموع، ابعاد سرمایه اجتماعی در این تحقیق توانستند حدود 27 درصد از تغییرات مربوط به رفتار تسهیم دانش را پیش‌بینی کنند. بر اساس یافته‌های مأخوذه، پیشنهاداتی نیز در قالب اجرایی و نظری در انتهای تحقیق ارائه شده است.

واژگان کلیدی: تسهیم دانش، سرمایه اجتماعی، دانشگاه صنعتی شریف، مدل معادلات ساختاری.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

1	فصل اول: کلیات تحقیق
2	مقدمه
3	1-1- بیان مسأله
5	2-1- اهداف و ضرورت‌های تحقیق
7	3-1- مدل مفهومی تحقیق
8	4-1- فرضیه‌های تحقیق
9	5-1- روش تحقیق
9	1-5-1- نوع تحقیق
9	2-5-1- جامعه آماری
9	3-5-1- تعداد نمونه و روش نمونه‌گیری
10	4-5-1- ابزار گردآوری داده‌ها
10	5-5-1- قلمرو تحقیق
11	6-5-1- روش تحلیل داده‌ها
11	6-1- محدودیت‌های تحقیق
11	7-1- تعاریف عملیاتی برخی واژگان کلیدی
11	1-7-1- مدیریت دانش
12	2-7-1- سرمایه اجتماعی
12	3-7-1- تسخیر احساسات (مدیریت تصویرسازی)
12	4-7-1- رفتار جامعه‌پسند
12	5-7-1- تسهیم یا به اشتراک گذاری دانش
13	6-7-1- ابراز شایستگی
13	7-7-1- بلندنظری
14	فصل دوم: ادبیات نظری تحقیق
15	مقدمه
16	1-2- مدیریت و تسهیم دانش
17	1-1-2- تعریف و انواع دانش
18	2-1-2- تعریف مدیریت دانش

23.....	3-1-2- تعریف تسهیم دانش
28.....	4-1-2- عوامل مؤثر بر تسهیم دانش
29.....	موانع فردی
35.....	موانع سازمانی
43.....	موانع فناوری
47.....	2-2- سرمایه اجتماعی
48.....	1-2-2- متقدمان و طلایه داران سرمایه اجتماعی
53.....	2-2-2- سرمایه اجتماعی در سازمان
56.....	3-2-2- مفهوم سازی و ابعاد سرمایه اجتماعی
57.....	وجه ساختاری
62.....	وجه شناختی
65.....	وجه رابطه ای
71.....	3-2- مفهوم سازی تسهیم دانش از دیدگاه سرمایه اجتماعی
73.....	1-3-2- وجه ساختاری و تسهیم دانش
75.....	2-3-2- وجه ارتباطی و تسهیم دانش
78.....	3-3-2- وجه فاعلی (شناختی) و تسهیم دانش
80.....	4-2- تدوین فرضیه ها و مدل مفهومی
88.....	5-2- معرفی دانشگاه صنعتی شریف
89.....	فصل سوم: طرح تحقیق
90.....	مقدمه
91.....	1-3- نوع تحقیق
91.....	1-1-3- تحقیق از نظر هدف
92.....	2-1-3- تحقیق از نظر اجرا
93.....	2-3- متغیرهای تحقیق
94.....	3-3- جامعه آماری
96.....	4-3- تعداد نمونه و روش نمونه گیری
96.....	1-4-3- تعداد نمونه
97.....	2-4-3- روش نمونه گیری
98.....	5-3- ابزار گردآوری داده ها
99.....	1-5-3- محتوای پرسشنامه

103	2-5-3- روایی و پایایی پرسشنامه
105	6-3- روش تجزیه و تحلیل داده ها
106	1-6-3- آزمون میانگین
106	2-6-3- آزمون همبستگی
107	3-6-3- مدلسازی معادلات ساختاری
110	4-6-3- آزمون فریدمن
111	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها
112	مقدمه
113	1-4- تجزیه و تحلیل متغیرهای جمعیت شناختی تحقیق با استفاده از آمار توصیفی
113	1-1-4- متغیر سن
115	2-1-4- متغیر جنسیت
117	3-1-4- متغیر تحصیلات
119	4-1-4- متغیر میزان تجربه کاری
121	5-1-4- متغیر وضعیت تأهل
123	2-4- تجزیه و تحلیل فرضیات تحقیق به کمک آمار استنباطی
124	1-2-4- تدوین مدل تحقیق
127	مدل اندازه گیری: تحلیل عاملی تأییدی
133	مدل ساختاری تحقیق
138	2-2-4- رتبه‌بندی متغیرهای تحقیق
138	3-2-4- آزمون ضرایب همبستگی
139	4-2-4- آزمون تی استیودنت
141	5-2-4- آزمون فریدمن
143	فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات
144	مقدمه
145	1-5- مروری بر فرضیات و نتایج آنها
145	1-1-5- نتیجه‌گیری درباره فرضیه اول
145	2-1-5- نتیجه‌گیری درباره فرضیه دوم
145	3-1-5- نتیجه‌گیری درباره فرضیه سوم
145	4-1-5- نتیجه‌گیری درباره فرضیه چهارم

146	..... نتیجه گیری درباره فرضیه پنجم	5-1-5
146	..... نتیجه گیری درباره فرضیه ششم	6-1-5
147	..... تحلیل نتایج فرضیات	2-5
148	..... وجه ساختاری و تسهیم دانش	1-2-5
148	..... اهمیت دادن به سازمان و تسهیم دانش	
149	..... اعطای پاداش و تسهیم دانش	
150	..... وجه فاعلیت و تسهیم دانش	2-2-5
150	..... رفتار جامعه پسند (نوع دوستانه) و تسهیم دانش	
151	..... تسخیر احساسات و تسهیم دانش	
152	..... وجه رابطه‌ای و تسهیم دانش	3-2-5
153	..... ابراز شایستگی و تسهیم دانش	
153	..... بلندنظری و تسهیم دانش	
155	..... پیشنهادات	3-5
155	..... پیشنهادات کاربردی	1-3-5
156	..... پیشنهادات تحقیقی	2-3-5
158	..... منابع و مأخذ	
174	..... پیوست 1: پرسشنامه تحقیق	
179	..... پیوست 2: خروجی‌های آماری با استفاده از نرم‌افزارهای لیزرل و SPSS	

فهرست جداول

صفحه	عنوان
100.....	جدول 3-1- پرسش‌های مربوط به تسهیم دانش در پرسشنامه
101.....	جدول 3-2- پرسش‌های مربوط به وجه ساختاری در پرسشنامه
102.....	جدول 3-3- پرسش‌های مربوط به وجه فاعلیت در پرسشنامه
103.....	جدول 3-4- پرسش‌های مربوط به وجه ارتباطی در پرسشنامه
105.....	جدول 3-5- ضریب آلفای کرونباخ متغیرهای مکنون
114.....	جدول 4-1- توزیع نمونه آماری بر حسب متغیر سن
116.....	جدول 4-2- توزیع نمونه آماری بر حسب متغیر جنسیت
118.....	جدول 4-3- توزیع نمونه آماری بر حسب متغیر سطح تحصیلات
120.....	جدول 4-4- توزیع نمونه آماری بر حسب متغیر سابقه کاری
122.....	جدول 4-5- توزیع نمونه آماری بر حسب متغیر تأهل
125.....	جدول 4-6- اسامی متغیرها در مدل لیزرل
127.....	جدول 4-7- شاخص‌های حذف شده در نتیجه تحلیل عاملی تأییدی اولیه
129.....	جدول 4-8- مقادیر تحلیل عاملی تأییدی شاخص‌های اندازه‌گیری متغیرها در مرحله نهایی
135.....	جدول 4-9- شاخص‌های برازندگی مدل برآوردی نهایی
137.....	جدول 4-10- خلاصه نتایج فرضیه‌های تحقیق
138.....	جدول 4-11- رتبه‌بندی متغیرهای تحقیق
139.....	جدول 4-12- ضرایب همبستگی میان متغیرهای مستقل
140.....	جدول 4-13- میانگین و انحراف معیار متغیرهای مکنون
141.....	جدول 4-14- آزمون میانگین متغیرهای تحقیق
142.....	جدول 4-15- نتایج آزمون فریدمن برای مولفه‌ها

فهرست شکل‌ها

صفحه

عنوان

شکل 1-1- مدل مفهومی تسهیم دانش در این تحقیق بر اساس مدل واه و همکاران (2007).....8

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
20.....	نمودار 1-2- مراحل حرکت از داده به سوی حکمت.....
87.....	نمودار 2-2- مدل مفهومی تحقیق.....
114.....	نمودار 1-4- توزیع نمونه آماری بر حسب متغیر سن.....
116.....	نمودار 2-4- توزیع نمونه آماری بر حسب متغیر جنسیت.....
118.....	نمودار 3-4- توزیع نمونه آماری بر حسب متغیر سطح تحصیلات.....
120.....	نمودار 4-4- توزیع نمونه آماری بر حسب متغیر سابقه کاری.....
122.....	نمودار 5-4- توزیع نمونه آماری بر حسب متغیر تأهل.....
125.....	نمودار 6-4- مدل اولیه تحقیق: متغیرها، شاخص‌ها و روابط مفروضه.....
126.....	نمودار 7-4- مدل مفهومی اولیه تحقیق در نرم افزار لیزرل.....
130.....	نمودار 8-4- برآوردهای استاندارد نشده در تحلیل عاملی تأییدی.....
131.....	نمودار 9-4- برآوردهای استاندارد شده در تحلیل عاملی تأییدی.....
132.....	نمودار 10-4- معناداری شاخص‌ها در تحلیل عاملی تأییدی.....
134.....	نمودار 11-4- برآوردهای مدل ساختاری نیت تسهیم دانش.....

فصل اول

کلیات تحقیق

فصل اول: کلیات تحقیق

مقدمه

در این فصل به بیان کلیات تحقیق پرداخته می شود تا ذهنیتی سطحی از ماهیت، اهمیت، و روش تحقیق بدست آید. لذا، در ادامه، نخست مسأله تحقیق و سؤالاتی که قصد پاسخگویی به آنها می رود، مطرح می شوند. سپس، مطالبی درباره اهمیت، ضرورت و مزایای انجام تحقیق حاضر ارائه گردیده و چارچوب مفهومی که برای تسهیم دانش و سرمایه اجتماعی از درون ادبیات نظری احصا می شود، تشریح می گردد. در مرحله بعد، طرح تحقیق که نشانگر روش اجرای تحقیق بوده و مواردی چون جامعه و نمونه آماری، فرضیه ها، ابزار گردآوری داده ها، روشهای تحلیل داده ها، و قلمرو موضوعی، زمانی - مکانی تحقیق است، تبیین می گردد. پس از بیان محدودیتهای رؤیت شده در فرایند اجرای تحقیق، برخی از واژگان کلیدی که به کرات در تحقیق از آنها استفاده شده و محوریت تحقیق بر اساس مفهوم سازی این عناصر صورت می گیرد، به صورت عملیاتی و کاربردی شرح داده می شوند.

1-1- بیان مسأله

توجه بر داراییهای مادی و پولی، امروزه جای خود را به داراییهای دانشی و فکری داده است. ظهور مفاهیمی چون سازمان یادگیرنده، هوش رقابتی، مدیریت دانش، و سرمایه های فکری نشانگر اهمیت این نوع داراییها در نزد محققان است. دانش آن چیزی است که افراد، بر اساس تراکم سازمان یافته و معنادار اطلاعات از طریق تجربه، ارتباطات یا استنتاج، بدان اعتقاد داشته و ارج می نهند. داوِنپورت و پروساک¹ (1998) (ترجمه رحمان سرشت، 1379) مدیریت دانش را تلاش برای کشف دارایی نهفته در ذهن افراد و تبدیل این گنج پنهان به دارایی سازمانی می دانند، بطوریکه مجموعه وسیعی از افرادی که در تصمیم گیریهای شرکت دخیل هستند به این ثروت دسترسی داشته و بتوانند از آن استفاده کنند. گوپتا و مک دانیل (2002) معتقدند مدیریت دانش دارای دو وجه اداره دانش و توانایی خلق دانش جدید است. هدف از وجه اول، تدارک اطلاعات مورد نیاز افراد متقاضی در زمان مناسب است. وجه دوم شامل فعالیتهای اکتساب، تلفیق، توزیع، کاربرد و خلق دانش برای بهبود عملیات سازمان می باشد. دانش فردی به دانش سازمانی تبدیل نمی شود مگر اینکه با سایر اعضای سازمان به اشتراک گذاشته شود. وقوع تسهیم دانش مستقیماً به تمایل مالکان دانش به در اختیار گذاردن دانش خود و نیز به میل گیرندگان دانش به دریافت دانش مالکان بستگی دارد. تمایل یافتن به تسهیم دانش، به صورت اجتماعی صورت گرفته و می توان متغیری، تابع از روابط میان موارد زیر دانست: الف) طرفین یا شرکای تسهیم دانش؛ ب) ساختار اجتماعی که رفتارهای فردی را محصور می سازد؛ و ج) مکانیسمهای نهادی مانند فرهنگ، قوانین و مقررات، دستورات، و مواردی از این قبیل که ساختار منفعتی عاملان یا بازیگران را پیکره بندی و کنترل می کند. از این دیدگاه، میل به تسهیم دانش مأخوذی منبعث از روابط و ساختارهای اجتماعی است که بدانها سرمایه اجتماعی اطلاق می شود.

---

1 Davenport and Prusak

سرمایه اجتماعی به صورت وابستگی و پیوند میان افراد و عوامل اتحادبخش آنها با یکدیگر مانند اعتماد تعریف می شود. دانش تحت مالکیت یک عضو شبکه را می توان به صورت کارا و آسان در جایی که سرمایه اجتماعی وجود دارد، تسهیم کرد (کالینز و هیت¹، 2006). ون کروغ² (2003) می گوید جهت ارتقای تسهیم دانش در میان اعضای سازمان، بر یگانگی و همسویی منافع فردی با منافع جمعی تأکید می شود تا بدین وسیله، بر مشکلات کنش جمعی که عامل بازدارنده تسهیم دانش هستند، فائق آیند. منابع مشترک، همانند سرمایه اجتماعی، بواسطه ایجاد یک هویت، زبان، مصنوع، و هنجار مشترک، نقش بنیادی در ایجاد و تسهیم آزادانه و ارادی دانش ایفا می کنند.

مسئله اصلی تحقیق، این است که سرمایه اجتماعی چه مضامینی را برای رفتار تسهیم دانش در دانشگاه صنعتی شریف دارد؟ به عبارت بهتر، به جای زبان رسمی و اجبار، آیا می توان شرایطی را فراهم آورد که افراد از روی میل باطنی و به صورت کاملاً ارادی، دانش خود را در اختیار دیگران قرار دهند؟ دانشگاه صنعتی شریف که به عنوان قطب اول علم در ایران محسوب می شود، نیازمند کارکنانی است که در زمینه ارائه خدمت رسانی به دانشجویانی که تقریباً می توان گفت اکثر نخبگان علمی جذب آن می شوند، از بالاترین توانایی و مهارت برخوردار باشند. بهبود محیط کاری از دیدگاه تسهیم دانش، از ضرورت‌های مهمی است که در سازمانهای دانش بنیان می تواند برجسته تر از عرصه های دیگر باشد. در راستای رسالت اطلاع رسانی و آگاه سازی علمی مدیران و دست اندرکاران اجرایی، این مطالعه می کوشد تا از زاویه تسهیم دانش، مضامینی را برای بهبود محیط کاری دانشگاه صنعتی شریف ارائه نماید.

---

1 Collins and Hitt

2 Von Krogh

1-2- اهداف و ضرورت‌های تحقیق

ون کرووف (1998: ص 133) مدعی است خلق و انتشار سریع دانش در شرکتها، به مهمترین اولویت مدیران تبدیل شده است. علیرغم آگاهی روزافزون در خصوص فواید تسهیم دانش، هنوز در زمینه دسترسی به دانشی که در ذهن افراد جای دارد و به دانش ضمنی (پنهان) مشهور است و یا به صورت مستند شده و مکتوب در اختیار افراد خاصی قرار دارد (دانش صریح یا آشکار)، محدودیتهایی وجود دارد. این واقعیت یکی از مهمترین دلایلی است که تعداد روزافزونی از سازمانها، دانش پنهان ذخیره شده بوسیله کارکنان را یک سرمایه سازمانی بسیار ارزشمند می‌دانند.

در سالهای اخیر رشد روزافزونی در زمینه توجه به تسهیم دانش توسط محققین و مدیران سازمانها بخصوص در جهت استفاده از بهترین روشهای انجام کار¹ به چشم می‌خورد زیرا کسب مزیت رقابتی و نیل به بسیاری از موفقیتها توسط سازمانها ریشه در به کارگیری دانش حاصل از فرایند مدیریت دانش دارد که فعالیتها و ابتکارات تسهیم دانش در زمینه یادگیری سازمانی و فردی، عنصر اصلی آن بوده‌اند. هر چه تسهیم دانش مفید در سازمان هدفمندانه تر انجام شود، یادگیری فردی و سازمانی و نوآوری را تسریع نموده و در توسعه محصولات و ارائه خدمات بهتر متجلی می‌نماید، که موفقیت بیشتر در بازار هدف و در نهایت نیل به اهداف کلان سازمان را میسر می‌نماید. سه پیامد تسهیم موفق دانش عبارتند از: بهبود یادگیری سازمانی، ایجاد خلق دانش جدید و نوآوری، و استفاده مجدد از دانش (هویزمن و دیویت²، 2000).

یکی از مهمترین اولویتهای اعلام شده توسط محققین مدیریت دانش، ایجاد انگیزه در افراد برای تسهیم دانش آنان است. اگر چه بعضی‌ها معتقدند که دانش قدرت است، ولی به نظر می‌رسد که دانش به خودی خود قدرت ندارند؛ بلکه چیزی که به افراد قدرت می‌دهد، آن قسمتی از دانش آنهاست که با دیگران تسهیم می‌کنند. اگر دانشی را که در ذهن افراد قرار دارد به طلای درون یک جعبه تشبیه

---

1 Best Practices

2 Huysman and deWit

کنیم، ارزش آن دانش زمانی مشخص می‌شود که آن را تسهیم کنند؛ مانند زمانی که دارنده طلا، جعبه آن را باز می‌کند و با نشان دادن طلای درونش، ارزش آن را نمایان می‌سازد. تسهیم دانش یا فرایند تبدیل دانش به اشکال مشخص و قابل مشاهده، گردآوری دانش تلویحی و قرارداد آن در دسترس دیگران، گفته می‌شود که یکپارچه سازی دانش پراکنده را آسان کرده، هزینه های دوباره کاری در طول زمان و مکان را کم کرده، اهرم سازی در کاربردها و کاربران را تسهیل کرده، و ممکن است هزینه های جستجو و دسترسی به دانش را تقلیل دهد.

نقش تسهیم دانش در مدیریت دانش آنقدر مهم است که بعضی از نویسندگان اظهار می‌دارند وجود مدیریت دانش برای حمایت و پشتیبانی از تسهیم دانش داست. از دلایل اهمیت تسهیم دانش این است که تسهیم دانش موجب کاهش هزینه‌ها، بهبود عملکرد، بهبود ارائه خدمات به مشتریان، کاهش زمان توسعه محصولات جدید، کاهش زمان تأخیر در تحویل کالاها به مشتریان، و در نهایت کاهش هزینه مربوط به یافتن و دسترسی به انواع ارزشمند دانش در داخل سازمان می‌شود. برای مثال در شرکت فورد به دلیل تسهیم دانش، زمان توسعه محصول شرکت (اتومبیل) از 36 روز به 24 روز کاهش یافت. در همین شرکت به دلیل تسهیم دانش با فروشندگان محصول، زمان تأخیر در تحویل محصول به مشتری از 50 روز به 15 روز کاهش یافت. شرکت تویوتا به عنوان یک شرکت پیشرو در صنعت اتومبیل، با استفاده از یک شبکه تسهیم دانش کارآ توانسته است مشکلات بزرگی را در رابطه با تسهیم دانش حل کند؛ که در نتیجه آن افراد تشویق شده‌اند تا به راحتی دانش ارزشمند خود را تسهیم کنند و هزینه‌های مربوط به یافتن و دسترسی به انواع مختلف دانش ارزشمند در داخل شرکت را کاهش داده است.

براساس ضرورت‌هایی که بدانها اشاره شد، مهمترین اهدافی که این تحقیق دنبال می‌کند عبارتند از:

- تبیین سرمایه اجتماعی و ابعاد آن در دانشگاه صنعتی شریف
- شناسایی عواملی که میل کارکنان به تسهیم دانش را ترغیب می‌کنند

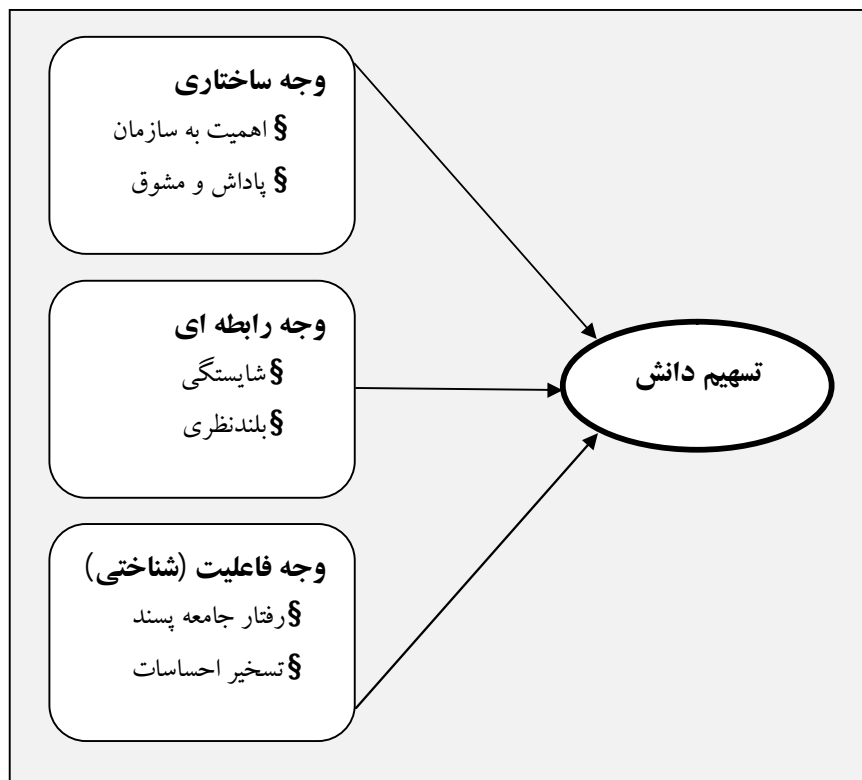
- تبیین علمی رابطه سرمایه اجتماعی و تسهیم دانش در یک بستر علمی - آکادمیک
- پیشنهاد راهکارهایی برای توسعه سرمایه اجتماعی در دانشگاه صنعتی شریف
- ارائه راهکارهایی برای گسترش تسهیم دانش در میان کارکنان

1-3- مدل مفهومی تحقیق

بر اساس مدل جدید که واه و همکاران¹ (2007) از ابعاد سرمایه اجتماعی ارائه می دهند، می توان مدل مفهومی تحقیق را به صورت زیر ترسیم نمود. طبق این مدل، فرض می شود که متغیرهایی چون اهمیت دادن به سازمان، رفتار جامعه پسند، دریافت پاداش و مشوق، تسخیر احساسات، نشان دادن شایستگی خود و بلند نظری و بی تعصبی در برخورد با دیگران همگی بر نیت افراد به تسهیم دانش اثر می گذارند.

---

1 Wah *et.al.*

شکل 1-1- مدل مفهومی تسهیم دانش در این تحقیق بر اساس مدل واه و همکاران (2007)

1-4- فرضیه‌های تحقیق

1. بین ارائه مشوق و پاداش و رفتار تسهیم دانش از سوی کارکنان رابطه وجود دارد.
2. بین اهمیت دادن کارکنان به سازمان و تسهیم دانش آنها رابطه وجود دارد.
3. بین تسخیر احساسات و رفتار تسهیم دانش از سوی کارکنان رابطه وجود دارد.
4. بین رفتارهای جامعه پسند و تسهیم دانش از سوی کارکنان رابطه وجود دارد.
5. بین نشان دادن شایستگی و رفتار تسهیم دانش از سوی کارکنان رابطه وجود دارد.
6. بین خصوصیت بلندنظری کارکنان و رفتار تسهیم دانش از سوی آنان رابطه وجود دارد.

1-5- روش تحقیق

1-5-1- نوع تحقیق

این تحقیق از نظر هدف از نوع کاربردی، از نظر اجرا از نوع توصیفی - پیمایشی و از شاخه میدانی است که سعی دارد تا با انتخاب یک نمونه منطقی از یک جامعه، یافته‌ها را به کلیت آن جامعه تعمیم دهد.

1-5-2- جامعه آماری

جامعه آماری این تحقیق، کارکنان اداری دانشگاه صنعتی شریف است که در سال 1388 کارمند این دانشگاه به حساب آمده و مشغول به کار هستند.

1-5-3- تعداد نمونه و روش نمونه‌گیری

تعداد نمونه با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران¹ در جامعه محدود (یعنی با اطلاع از کل افراد جامعه) برابر با 180 است که برای بالا بردن شباهت نمونه به جامعه، و نیز در نظر گرفتن احتمال اینکه برخی از یافته‌ها با محقق در ارائه اطلاعات و داده‌های مورد نیاز همکاری نکنند، تعداد نمونه برابر با 250 در نظر گرفته شد که نهایتاً داده‌های مربوط به 179 نفر قابل استفاده تشخیص داده شد. همچنین، روش نمونه‌گیری به صورت در دسترس است، یعنی اولاً به آنها که در دسترس بوده و به راحتی می‌توان داده‌ها را از آنها دریافت کرد، بسنده شده است؛ هرچند در انتخاب یافته‌ها سعی شد تا از تمامی واحدهای سازمانی نمونه‌گیری بعمل آید و همگی در تدارک سیمای کلی جامعه یعنی دانشگاه صنعتی شریف نقش داشته باشند.

---

1 Cochran

1-5-4- ابزار گردآوری داده ها

برای گردآوری داده های موردنیاز، از چندین پرسشنامه استاندارد استفاده شده است. این پرسشنامه ها که در زیر عنوان و تهیه کنندگان آنها آورده شده است، مجموعاً 27 گزینه را تشکیل می دهند.

- اندازه گیری متغیر تسهیم دانش (لیوویتز، 1999)
- اندازه گیری اهمیت دادن به سازمان (ریوکس و پئر، 2001)
- اندازه گیری مشوقها و پاداشها (واه و همکاران، 2007)
- اندازه گیری رفتار جامعه پسند (ریوکس و پئر، 2001)
- اندازه گیری تسخیر احساسات (گافمن، 1969؛ پورتر، 1998)
- اندازه گیری شایستگی (گفن، 2000)
- اندازه گیری بلندنظری (واه و همکاران، 2007)

1-5-5- قلمرو تحقیق

قلمرو هر تحقیق، تعیین کننده دامنه تعمیم یافته ها، ویژگیهای محل انجام تحقیق و نیز دوره زمانی دست یابی به یافته ها است. بدین ترتیب، قلمرو هر تحقیقی در سه عنصر زمان، مکان و موضوع خلاصه می شود. قلمرو موضوعی این تحقیق، مباحثی چون سرمایه اجتماعی، مدیریت دانش، جامعه شناسی سازمانی، مدیریت منابع انسانی، و مدیریت تغییر و بهبود سازمانی است. تحقیق حاضر از منظر مکانی، در استان تهران و در بستر علمی - آموزشی دانشگاه صنعتی شریف به انجام رسیده است. از منظر زمانی این تحقیق در بازه زمانی مهرماه 1388 تا شهریور 1389 انجام شده است.